

BAB I

BUBUKA

1.1 Kasang Tukang Masalah

Basa minangka salahsahiji alat komunikasi manusa anu mibanda peran penting dina kahirupan manusa. Basa mangrupa alat pikeun nepikeun maksud ka jalma lian. Basa téh kabagi tilu nya éta basa *universal* (Inggris), basa nasional (Indonesia) jeung basa Daerah. Basa Daerah ngawengku basa-basa indung anu aya disakuliah dunya. Unggal daerah di unggal nagara di dunya mibanda basa indungna sewang-sewangan anu digunakeun ku panyaturna dina komunikasi sapopoé. Kitu ogé di Indonesia, ti Sabang nepi ka Merauke anu dilungguhan ku loba suku sélér bangsa mibanda basa indungna sewang-sewangan. Hususna di Jawa Barat anu dilungguhan ku urang Sunda basa indungna nya éta basa Sunda.

Basa Sunda anu ilahar dipaké dina pakumbuhan masarakat Sunda ayeuna aya dua rupa, nya éta basa Sunda lulugu jeung basa Sunda wewengkon. Basa Sunda lulugu nya éta basa Sunda anu dijadikeun standar pamakéanana ku masarakat. Basa Sunda lulugu leuwih loba nu makéna dibandingkeun jeung basa Sunda wewengkon. Basa Sunda lulugu miboga kaitan anu raket jeung basa Sunda buhun anu kiwari ngan aya dina naskah kuno atawa prasasti. Tapi ku sabab basa Sunda lulugu dijadikeun standar pamakéan basa Sunda, buku-buku, kamus, surat kabar, majalah, surat resmi, warta dina radio jeung sababaraha media komunikasi sejenna ditulis atawa dikedalkeun ngagunakeun basa Sunda lulugu. Sedengkeun ari basa Sunda wewengkon atawa *dialek* mah nya éta variasi basa Sunda anu digunakeun ku masarakat di wewengkonna sewang-sewangan, misalna basa Sunda wewengkon Ciamis, basa Sunda wewengkon Banten, basa Sunda wewengkon Cirebon jeung nu sejenna.

Kiwari boh basa Sunda lulugu boh basa Sunda wewengkon beuki saeutik panyaturna. Salian ti éta loba ogé di antarana panyatur anu ngagunakeun basa Sunda téh teu bener jeung teu merenah. Henteu saluyu jeung kaé dah-kaé dah kabasaan anu aya jeung anu geus lumaku. Atuh antukna, basa Sunda anu

digunakeun téh teu merenah kadéngéna tur loba panyatur anu nyarita téh teu ngagunakeun basa Sunda sabab sieun salah ngalarapkeunana.

Nurutkeun Sudaryat (2009, kc. 6) nétélakeun yén basa anu bener nya éta basa anu dipakéna kukuh kana aturan atawa kaédah basa. Ari basa anu merenah nya éta basa anu keuna larapna atawa luyu kana kontéks situasi makéna. Anapon basa Sunda anu bener tur merenah téh kudu nyoko kana (1) tatakrama basa (undak-usuk basa), (2) saha nu maké basa jeung anu dicaritakeun, (3) galur omongan atawa adegan basa, (4) kasang tukang tempat, waktu jeung suasana (5) alat anu digunakeun, (6) rasa, nada jeung ragam basa sarta (7) amanat jeung tujuan omongan.

Salahsahiji tujuan pangajaran basa Sunda di sakolah-sakola téh nya éta sangkan panyatur basa Sunda hususna siswa mampu ngagunakeun basa Sunda anu bener tur merenah. Dina kompetensi inti jeung kompetensi dasar (KIKD) pangajaran basa Sunda kurikulum 2013 di SMP kelas VII aya matéri paguneman. Ieu matéri ngawengku aspék kabasaan minangka pangajaran kaparigelan ngaregepkeun, nyarita, maca jeung nulis ngagunakeun basa Sunda anu bener tur merenah sakumaha anu geus ditéte lakeun ku Sudaryat. Dipiharep saréngséna pangajaran ieu, siswa mampu ngagunakeun basa Sunda nu bener tur merenah, teu salah ngalarapkeunana, sarta sangkan basa Sunda digunakeun dina gunem catur sapopoé di lingkungan masarakat.

Ayeuna anu jadi pasoalanana, kumaha carana sangkan ieu matéri pangajaran ngeunaan kabasaan ngagunakeun basa Sunda anu bener tur merenah téh babari dipikaharti ku siswa. Siswa bisa maham kana ieu materi kalayan bener tur kahontal tujuan pangajaranana. Ku kituna dibutuhkeun modél jeung métode anu éfektif digunakeun dina ieu pangajaran.

Modél pangajaran raket pisan patalina jeung prosés diajar-ngajar. Modél pangajaran henteu bisa leupas tina kagiatan atikan jeung pangajaran. Modél pangajaran mangrupa rarancang anu digunakeun dina prosés pangajaran di jero kelas sangkan tujuan tina prosés pangajaran bisa kahontal. Modél pangajaran mibanda loba jenis jeung variasi anu teu sakabéh modél pangajaran bisa digunakeun dina sakabéh matéri pangajaran. Modél pangajaran dipilih

disaluyukeun jeung matéri anu rék ditepikeun, disaluyukeun jeung tujuan anu kudu dihontal. Dina ieu panalungtikan modél pangajaran anu dipilih pikeun nepikeun matéri kabasaan ngagunakeun basa Sunda anu bener tur merenah nya éta modél *Snowball Throwing*.

Modél *Snowball Throwing* minangka salahsahiji modél pangajaran PAIKEM (*Pembelajaran Aktif Inovatif Kreatif Efektif Menyenangkan*) nya éta modél pangajaran anu nempatkeun siswa salaku puseur tina kagiatan pangajaran (*center stage performance*), siswa mibanda peran aktif nimukeun pasoalan anyar dina pangajaran tuluy siswa ngréngsékeun éta pasoalan sacara kreatif, éfektif jeung pikaresepeun. Ieu modél *Snowball Throwing* téh minangka paradigma pangajaran éfektif anu mangrupa rekomendasi UNESCO sabab pangajaran dina ieu modél ngawengku diajar mikanyaho (*learning to know*), diajar gawé (*learning to do*), diajar hirup babarengan (*learning to live together*), jeung diajar jadi diri sorangan (*learning to be*).

Salian ti éta, ieu modél *Snowball Throwing* téh kaasup modél pangajaran *cooperative* anu dimekarkeun dumasar pamarékan kontéksstual. *Snowball Throwing* bisa dihartikeun modél pangajaran ngagunakeun kertas soal anu digulung-gulung buleud sarupa bal tuluy dialung-alungkeun ka unggal siswa. Dina Modél *Snowball Throwing* guru méré pangalaman ka siswa ngaliwatan pangajaran terpadu. Guru méré kasempatan ka siswa pikeun ngamekarkeun kaparigelan nyimpulkeun eusi jeung informasi dina kontéks nyata jeung situasi anu kompleks. Modél pangajaran saperti kieu dipiharep bisa nulungan guru dina nepikeun matéri pangajaran tur eusi matéri bisa kacangkem ku siswa.

Di jurusan Pendidikan Bahasa Daerah FPBS UPI ngeunaan penerapan modél *Snowball Throwing* dina kaparigelan ngagunakeun tatakrama basa mah nepi ka kiwari can aya nu kungsi nalungtik. Anapon aya sababaraha nu geus nalungtik ngeunaan modél *Snowball Throwing* ti jurusan sejen nya éta “*Peningkatan Hasil Belajar Siswa melalui Penerapan Pembelajaran Kooperatif Model Snowball Throwing dalam Pembelajaran IPS di Kelas IV SD (Penelitian Tindakan Kelas pada Siswa Kelas IV SDN Babakan Kecamatan Kadupandak Kabupaten Cianjur Tahun Ajaran 2009-2010)*” (Nurrani Maryani, 2011);

“Penerapan Model Snowball Throwing Untuk Meningkatkan Hasil Belajar Siswa melalui Alat Peraga dalam Mata Pelajaran IPA Materi Gaya di Kelas IV SDN Cipicung 05 Kecamatan Cileungsi Kabupaten Bogor” (Aries Malik, 2012); “Penerapan Model Snowball Throwing dalam Pembelajaran Seni Tari untuk Meningkatkan Apresiasi Siswa Kelas VII di SMPN 1 Tirtamulya Kabupaten Karawang” (Irma Cintha Nurmala, 2012).

Aya ogé sababaraha panalunngtikan nu geus nalungtik ngeunaan tatakrama basa Sunda nya éta “Korélasí antara Pangaweruh jeung Kamampuh Ngagunakeun Tatakrama Basa Sunda Siswa Kelas VII SMP Laboratorium Percontohan UPI” (Novi Rosmala Dewi, 2007); “Korélasí antara Pangaweruh jeung Kamampuh Ngalarapkeun Tatakrama Basa Sunda dina Nulis Kalimah Pananya pikeun Wawancara Narasumber Siswa Kelas VII SMP Pasundan 3 Bandung Taun Ajaran 2009-2010” (Rani Julianiti, 2010). Salian ti éta aya ogé panalunngtikan ngeunaan undak-usuk basa Sunda anu mangrupa istilah séjén tina tatakrama basa Sunda nya éta “Korélasí Pangaweruh jeung Kamampuh Mahasiswa Tingkat Hiji Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah Universitas Pendidikan Indonesia Taun Ajar 2010/2011 dina Ngagunakeun Undak Usuk Basa Sunda” (Imas Siti Nuraeni, 2011); “Kamampuh Ngalarapkeun Undak Usuk Basa Sunda dina Wacana Dialog Siswa Kelas X MA Al-Bidayah Batu Jajar Kabupatén Bandung Barat Taun 2011” (Ratih Nispusobariah, 2011); “Modél Take And Give dina Nulis Surat Pribadi Ngagunakeun Undak Usuk Basa Sunda: Studi Kuasi Éksperimen ka Siswa Kelas X A SMAN 3 Cimahi Taun Ajaran 2011/2012” (Intan Yulianty, 2012); “Kamampuh Ngalarapkeun Undak Usuk Basa Sunda dina Nulis Surat Pribadi Siswa Kelas VIII-2 SMP Negeri 43 Bandung Taun Ajaran 2011/2012” (Puspa Endah Setiani, 2012). “Kaéfektifan Métode Cantol pikeun Pangajaran Undak Usuk Basa Sunda: Studi Kuasi Ékspérimén ka Siswa Kelas XI IPS 1 SMA Pasundan 8 Bandung Taun Ajaran 2011/2012” (Septi Premasari, 2012); “Korélasí antara Pangaweruh jeung Kamampuh makéna Undak Usuk Basa Sunda Siswa Kelas X SMA Plus Merdéka Soréang” (Taopik Mochamad, 2012).

Ku kituna, dumasar kana kasang tukang masalah diluhur perlu aya panalungtikan ngeunaan modél pangajaran anu efektif pikeun nepikeun tatakrama basa anu bener tur merenah dina pangajaran basa Sunda. Ieu panalungtikan dirumuskeun dina judul “Éfektivitas Modél *Snowball Throwing* pikeun Ningkatkeun Kamampuh Ngagunakeun Tatakrama Basa Sunda (Studi Ékspérimén ka Siswa Kelas VII SMP Negeri 2 Cisarua taun ajaran 2013/2014)”.

1.2 Idéntifikasi Masalah jeung Rumusan Masalah

1.2.1 Idéntifikasi Masalah

Dumasar kana kasang tukang masalah, ieu panalungtikan téh ngan saukur maluruh ngeunaan éfektifna modél *Snowball Throwing* pikeun ningkatkeun kamampuh ngagunakeun tatakrama basa Sunda (basa loma, basa hormat) siswa kelas VII SMP Negeri 2 Cisarua taun ajaran 2013/2014.

1.2.2 Rumusan Masalah

Dumasar kana idéntifikasi masalah di luhur, anu jadi masalah dina ieu panalungtikan dirumuskeun dina kalimah pananya ieu di handap:

- a) Kumaha kamampuh ngagunakeun tatakrama basa Sunda siswa kelas VII SMP Negeri 2 Cisarua anu ngagunakeun modél *Snowball Throwing*?
- b) Kumaha kamampuh ngagunakeun tatakrama basa Sunda siswa kelas VII SMP Negeri 2 Cisarua anu teu ngagunakeun modél *Snowball Throwing*?
- c) Naha modél *Snowball Throwing* bisa ningkatkeun kamampuh ngagunakeun tatakrama basa Sunda siswa kelas VII SMP Negeri 2 Cisarua?
- d) Naha ningkatna kamampuh ngagunakeun tatakrama basa Sunda anu ngagunakeun modél *Snowball Throwing* leuwih ngaronjat dibanding ningkatna kamampuh ngagunakeun tatakrama basa Sunda anu teu ngagunakeun modél *Snowball Throwing*?
- e) Naha aya béda nu signifikan antara kamampuh ngagunakeun tatakrama basa Sunda anu ngagunakeun modél *Snowball Throwing* jeung anu teu ngagunakeun modél *Snowball Throwing*?

1.3 Tujuan Panalungtikan

1.3.1 Tujuan Umum

Tujuan umun dina ieu panalungtikan nya éta nguji kaéféktifan modél *Snowball Throwing* pikeun ningkatkeun kamampuh ngagunakeun tatakrama basa Sunda siswa kelas VII SMP Negeri 2 Cisarua taun ajaran 2013/2014.

1.3.2 Tujuan Husus

Dumasar kana masalah anu dirumuskeun di luhur, sacara husus ieu panalungtikan boga tujuan pikeun ngadeskripsikeun:

- a) Kamampuh ngagunakeun tatakrama basa Sunda siswa kelas VII SMP Negeri 2 Cisarua anu ngagunakeun modél *Snowball Throwing*;
- b) Kamampuh ngagunakeun tatakrama basa Sunda siswa kelas VII SMP Negeri 2 Cisarua anu teu ngagunakeun modél *Snowball Throwing*;
- c) Ningakatna kamampuh ngagunakeun tatakrama basa Sunda siswa kelas VII SMP Negeri 2 Cisarua anu ngagunakeun modél *Snowball Throwing*;
- d) Ningakatna kamampuh ngagunakeun tatakrama basa Sunda siswa kelas VII SMP Negeri 2 Cisarua anu ngagunakeun modél *Snowball Throwing* leuwih ngaronjat dibanding ningakatna kamampuh ngagunakeun tatakrama basa Sunda siswa kelas VII SMP Negeri 2 Cisarua anu teu ngagunakeun modél *Snowball Throwing*.
- e) béda nu signifikan antara kamampuh pangaweruh tatakrama basa Sunda di kelas anu ngagunakeun modél *Snowball Throwing* (kelas eksperimen) jeung di kelas anu teu ngagunakeun modél *Snowball Throwing* (kelas kontrol).

1.4 Mangpaat Panalungtikan

1.4.1 Mangpaat Tioritis

Mangpaat tioritis dina ieu panalungtikan nya éta nimukeun jeung ngeuyeuban métodologi modél-modél pangajaran basa Sunda anu éféktif. Hususna maluruh kaéféktivitasan modél *Snowball Throwing* dina

ningkatkeun kamampuh ngagunakeun tatakrama basa Sunda siswa kelas VII SMP Negeri 2 Cisarua.

1.4.2 Mangpaat Praktis

Salian ti mangpaat tioritis, ieu panalungtikan ogé miboga mangpaat praktis, nya éta:

- a) Pikeun lembaga atikan (sakola), ieu panalungtikan bisa digunakeun pikeun ngarojong pangajaran basa Sunda, hasil uji coba bisa dijadikeun alat ukur kamampuh siswa dina ngagunakeun tatakrama basa Sunda;
- b) pikeun guru, bisa dijadikeun alternatif dina ngajarkeun tatakrama basa Sunda sangkan prosés pangajaran leuwih variatif jeung inovatif;
- c) pikeun siswa, ieu panalungtikan bisa mangaruhan minat siswa ngagunakeun tatakrama basa Sunda anu bener tur merenah;
- d) pikeun panalungtik, bisa leuwih ngeuyeuban élmu pangaweruh sarta maluruh kaéfektifan modél-modél pangajaran anu digunakeun dina prosés pangajaran.

1.5 Sistematika Nulis

Sistematika dina ieu Skripsi disusun jadi lima bab. Bab I eusina bab bubuka, anu ngawengku kasang tukang masalah, watesan jeung rumusan masalah anu ngawengku identifikasi masalah jeung rumusan masalah, tujuan panalungtikan anu ngawengku tujuan umum jeung tujuan husus, mangpaat panalungtikan anu ngawengku mangpaat tioritis jeung mangpaat praktis jeung sistematika nulis.

Bab II eusina bab ulikan tiori, raraga mikir, anggapan dasar jeung hipotésis anu ngawengku ulikan tiori diantarana nya éta modél pangajaran anu medar modél pangajaran *Snowball Throwing*, orientasi modél pangajaran *Snowball throwing*, prinsip-prinsip dasar modél pangajaran *Snowball Throwing*, syntax modél pangajaran *Snowball Throwing*, sistem pangrojong, dampak intruksional jeung sosial, kaonjoyan jeung kahéngkéran modél pangajaran *Snowball Throwing*, tatakrama anu ngawengku wangenan tatakrama basa Sunda, kasang tukang

gelarna tatakrama basa Sunda, kamekaran tatakrama basa Sunda, panta-pantana tatakrama basa Sunda, bag-bagan tatakrama basa Sunda jeung kandaga kecap undak-usuk basa Sunda. Salian ti éta, dina bab II ogé aya raraga mikir, anggapan dasar jeung hipotésis pikeun méré anggapan awal kana hasil panalungtikan.

Bab III eusina bab métode panalungtikan anu ngawengku lokasi jeung subjek populasi/sampel panalungtikan, desain panalungtikan, métode panalungtikan, variabel jeung wangenan operasional, instrumen panalungtikan, prosés mekarkeun instrumen, téhnik ngumpulkeun data, jeung téhnik ngolah data.

Bab IV eusina bab anu ngadéskripsikeun hasil panalungtikan. Dina ieu bab dipedar sageblengna hasil panalungtikan.

Bab V eusina kacindekan tina sakabéh pedaran. Salian ti éta, dina bab V aya saran anu ditepikeun panulis sangkan ieu panalungtikan mangpaat pikeun nu maca.